

Protokół

Z posiedzenia Komisji konkursowej przyznawania nagród dla autorów najlepszych prac magisterskich i doktorskich dotyczących funkcjonowania biegłych sądowych w polskim wymiarze sprawiedliwości w dniu 20 kwietnia 2016r. o godz. 17:00 w siedzibie Stowarzyszenia Rzeczoznawców Ekonomicznych przy ul. Kawiej 4/16 w Częstochowie.

W posiedzeniu Komisji Konkursowej udział wzięli:

1. Romuald Tomczyk - prezes Stowarzyszenia Rzeczoznawców
Ekonomicznych
- przewodniczący Komisji konkursowej

2. Małgorzata Gołębska - sekretarz Stowarzyszenia Rzeczoznawców
Ekonomicznych
- członek Komisji konkursowej
3. dr Małgorzata Hrehorowicz - laureat 2013
4. dr Dariusz Wilk - laureat 2015

5.
6.
7.

oraz autorzy zgłoszonych prac:

- Radosław Parzych - „Rola i znaczenie biegłego w świetle nowych przepisów postępowania karnego.”,
- praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Gruzy na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego
- Kalina Niedzielska - „Charakter prawny opinii rodzinnego ośrodka diagnostyczno konsultacyjnego w sprawach o rozwód”
- praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Karola Piotra Weitza na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Opinię o zgłoszonych na konkurs
pracach przedstawił Romuald Tomczyk – przewodniczący
Komisji Konkursowej.

Radosław Parzych - „Rola i znaczenie biegłego w świetle nowych przepisów postępowania karnego”

I. Porównanie pozycji biegłego przed i po zmianach wchodzących w życie 1 lipca 2015r.

To porównanie statusu biegłego przed i po nowelizacji k.p.k. miało dać m.in. odpowiedź na pytania:

- 1) czy zmianie ulegnie rola i znaczenie biegłego sądowego i biegłego prywatnego i jego opinii,
- 2) jaki status procesowy uzyskają biegli sądowi po 1 lipca 2015r.
- 3) czy biegli prywatni będą podlegać odpowiedzialności karnej za wydanie fałszywej opinii prywatnej,
- 4) jakie są zagrożenia związane z wprowadzeniem opinii prywatnych do procesu karnego.

II. Kim jest biegły przed nowelizacją k.p.k?

„ ... powstaje niebezpieczne dążenie biegłych do zwiększenia swej roli procesowej, co objawia się poprzez formułowanie w opiniach ostatecznych sądów, unikanie przedstawiania sprawozdań, a nawet unikanie uzasadniania opinii, jako zbędnego ... dodatku. Mimo to postępujący rozwój wiedzy ... sprawia, że należyte wyjaśnienie rozpoznawanych spraw niejednokrotnie uzależnione jest od uzyskania fachowej opinii biegłego. Dlatego też rola biegłego w wymiarze sprawiedliwości jest niepodważalna.”

I dalej:

„... biegły przedstawiając fałszywą opinię ... podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”

Autor też stwierdza, że „... brakuje odpowiedniej weryfikacji kandydata na biegłego.”

III. Kim jest biegły po nowelizacji k.p.k.?

„... pozycja ustrojowa biegłego po nowelizacji k.p.k. z punktu widzenia przepisów proceduralnych, nie ulega zmianie. Jednakże ulec może znaczenie biegłego, jeżeli po 1 lipca 2015r. to strony samodzielnie będą przeprowadzać dowody.

Tym samym opinia biegłego, wpisującą się w wybraną taktykę działania strony, będzie nad wyraz cennym dowodem w kontradiktoryjnym procesie karnym.”

„... zmiana ... może negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie biegłych w wymiarze sprawiedliwości, ponieważ strony procesowe mogą nie być zainteresowane otrzymaniem rzetelnej opinii, lecz takiej, która dostosuje się do twierdzenia strony.”

„... częściej może dochodzić do konfrontacji biegłych, jeżeli sądy na wniosek stron będą dopuszczać opinie kolejnych biegłych.”

Zwraca uwagę omówienie dopuszczalności opinii prywatnych przed nowelizacją, zakończone stwierdzeniem, że w „... orzecznictwie dominuje pogląd, iż jest możliwe przesłuchanie autora opinii prywatnej w charakterze biegłego i tym samym przyznanie takiej opinii charakteru dowodu w sprawie.”

Dalej Autor powołuje się na M. Hrehorowicz która „... stoi na stanowisku, iż opracowania prywatnych biegłych mają duży walor poznawczy w przypadku spraw o przestępstwa gospodarcze.” oraz, że „... taka opinia potrafi pełnić rolę „weryfikatora” ustaleń biegłego powołanego przez organ procesowy.”

Autor szeroko omawia niebezpieczeństwa związane z wprowadzeniem opinii prywatnych do procesu karnego mimo, że sam stwierdza: „Wiadomym jest, że zagrożenia, jakie niesie wprowadzanie do procesu opinii prywatnych, mogą być tylko pozorne, lecz zawsze należy rozważyć przypadki skrajne, aby takowe wyeliminować.”

Tu warto przytoczyć stwierdzenie Autora, „...iż w Hiszpanii oraz Wielkiej Brytanii opinie prywatnych rzeczoznawców w postępowaniu sądowym wywołują jednakowe skutki jak sądowe opinie biegłych, a pozycja prywatnych rzeczoznawców jest taka sama jak biegłych sądowych.”

W podsumowaniu Autor stwierdza jednoznacznie, „... iż wpływ nowelizacji k.p.k. na przebieg procesu z perspektywy biegłego będzie nieznaczny . . . Biegły nadal będzie pełnił rolę pomocnika organu procesowego, powoływanego postanowieniem o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego.”

Przedstawiona praca wyczerpująco przedstawia status biegłego sądowego, jego umiejscowienie w polskim wymiarze sprawiedliwości oraz funkcji do spełnienia w świetle nowych przepisów postępowania karnego, które obowiązywały jednak bardzo krótko.

Interesujące będą porównania stanu przed zmianą przepisów w tym zakresie z praktyką krótkiego okresu funkcjonowania zmian.

Kalina Niedzielska – „Charakter prawny opinii rodzinnego ośrodka diagnostyczno - konsultacyjnego w sprawach o rozwód.”

”W zakresie oceny wpływu rozwodu na dobro małoletnich dzieci rozwodzących się małżonków szczególnie przydatny jest dowód z opinii biegłego. Odmianą tego dowodu jest często występujące w praktyce polskiego procesu rozwodowego dowód z opinii rodzinnego ośrodka diagnostyczno- konsultacyjnego jako placówki specjalistycznej.”

„Podstawowym celem pracy jest próba rozważenia, czy w świetle obowiązujących przepisów... omawiana opinia jako dowód w postępowaniu wykazuje ze swej istoty cechy bliższe opinii łącznej biegłych indywidualnych, czy opinii instytucjonalnej.”

Dalej Autorka omawia odmiany dowodu z opinii biegłego na podstawie obowiązujących zasad różnych poglądów, komentarzy i orzeczeń:

- 1) opinia biegłego indywidualnego,
- 2) opinia łączna biegłych,
- 3) opinia instytucjonalna.

W sprawie odpowiedzialności za opinię Autorka stwierdza, że ”Zagadnienie odpowiedzialności za sporządzoną opinię nie zostało uregulowane w ustawie ani wyczerpująco wyjaśnione w literaturze przedmiotu... Ponadto nie ma zgody odnośnie do tego, kto odpowiada wobec osób trzecich za sporządzoną na zlecenie sądu opinię.”

I dalej Autorka stwierdza: „ Samo zlecenie przez sąd wydania opinii nie przenosi na niego odpowiedzialności wobec osób trzecich.”

„ Często można spotkać stwierdzenie, że biegły indywidualny ponosi pełną odpowiedzialność za sporządzoną przez siebie opinię (Uchwała NSA z 12 stycznia 2009r). W przypadku dowodu z opinii instytutu przyjmuje się, że odpowiedzialność za opinię ponosi instytut jako osoba prawna, a nie osoby, które ją sporządziły.”

I dalej:

„Nie brak zwolenników tezy, zgodnie z którą odpowiedzialność za opinię wydaną z ramienia instytutu ponosi wyłącznie osoba wystawiająca.”

” Sam fakt sporządzenia przez biegłego opinii na polecenie sądu nie wyłącza ewentualnej bezprawności działania eksperta, polegającej na nierzetelnym wykonaniu obowiązków.”

Przy takim przywołaniu różnych poglądów i komentarzy na temat odpowiedzialności za opinię, nie podano jednak wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 czerwca 2008r, z którego wynika, że:

„ Biegły odpowiada osobiście za wykonywane przez siebie czynności, niezależnie od tego, czy do określonego działania zobowiązał go sąd czy też inny organ. Sam fakt, iż wydanie

opinii zleca sąd, czy też inny organ, nie oznacza, że to on przyjmuje odpowiedzialność wobec osób trzecich... Sąd ponosi odpowiedzialność jedynie za swoje rozstrzygnięcie..., ale nie za czynności biegłego... Nie dochodzi do przeniesienia na sąd odpowiedzialności za wynik działań biegłego sądowego.”

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 czerwca 2008r. orzekający odpowiedzialność biegłych sądowych wobec osób trzecich praktycznie dyscyplinuje biegłych sądowych w sposób systemowy wyczerpując proponowaną w projekcie ustawy nieokreśloną bliżej weryfikację przygotowania zawodowego biegłych.

Decyzja Komisji konkursowej

Komisja konkursowa przyznawania nagród pieniężnych dla autorów najlepszych prac magisterskich i doktorskich dotyczących funkcjonowania biegłych sądowych w polskim wymiarze sprawiedliwości postanawia przyznać następujące nagrody pieniężne dla:

1. Pana Radosława Parzycha za pracę magisterską „Rola i znaczenie biegłego w świetle nowych przepisów postępowania karnego” – 3.000,00 PLN
2. Pani Kaliny Niedzielskiej za pracę magisterską charakter prawny opinii rodzinnego ośrodka diagnostyczno -konsultacyjnego w sprawach o rozwód.” – 3.000,00 PLN

Częstochowa, 20 kwietnia 2016r.

Romuald Tomczyk

Małgorzata Gołębska

dr Małgorzata Hrehorowicz

dr Dariusz Wilk